

quia vilesceret totus cultus Dei; ergo malitia talis actionis contra religionem est, et genus quoddam simoniæ. Potest etiam hoc exponi per comparationem ad alia officia reipublicæ, quorum venditio valde prohibita est, quia est multum nocivareipublicæ, ut constat ex titulo ad l. Juli. de Ambit. offic., et aliis juribus; ergo multo magis venditio sacerdotii stando in lumine naturæ esset detestabilis et iniqua. Sed est differentia, quod venditio aliorum officiorum temporalium, ut magistratum, iudicium, etc., non est simonia, sed iniustitia, vel contra commutativam, vel saltem contra legalem justitiam, quia materia illa, cum sit mere temporalis et humana, non est materia simoniæ, ut omnes docent cum Glossa, verb. *Et iudicem*, in c. *Salvator*, 1, q. 3, et ex infra dicendis de officiis temporalibus Ecclesiæ, a fortiori patebit. At vero sacerdotium etiam naturale sacra res esset, et ideo posset esse materia simoniæ.

30. *Objectio.* — Dices: venditio officiorum temporalium reipublicæ non est intrinsece mala, licet male sonet et digna sit prohiberi, ut sentit D. Thomas, ad Ducissam Braban., opusc. 21, et videri potest apud Cajet., in Sum., verb. *Venalitas*; Sot., l. 3 de Just., q. 6, art. 4; Covar., lib. 3 Var., c. 19, in fin.; Jul. Clar., l. 5, § *Simoniam*, n. 4, et Jurist. communiter, in leg. *Barbarius*, ff. de Offic. Prætor., et in leg. unica, ff. ad Leg. Jul. de Ambit. Qui omnes fatentur hoc quidem esse malum quia prohibitum, non de se et intrinsece, ideoque posse licere, vel supremo principi, vel ex justa eius dispensatione. Ergo idem dici posset et deberet de sacerdotio, stando in pura lege naturali. Nam in ea fortasse non censeretur sacerdotium dignius, quam temporalis magistratus, ut alibi tractatum est. Et hoc ostendit nobis jus civile, nam in l. *Si quis*, 11, ff. de Pollicit., sacerdotium, in ordine ad venditionem, æquiparatur magistratui civili, et supponitur utrumque vendi posse, dum dicitur, *si quis ob honorem vel sacerdotium pecuniam promiserit, et antequam honorem vel magistratum ineat, decedat, non oportere hæredes eius conveniri*. Supponitur enim ibi, quod si conditio fuisset impleta, possent hæredes conveniri, atque adeo sacerdotium potuisse vendi saltem principis auctoritate.

31. *Satisfit.* — *Venditionem sacerdotii esse intrinsece malam, etiam in lege naturæ.* — *Venditio sacerdotii licet intrinsece mala non sit, sed quia prohibita, adhuc esset simoniaca.* —

Respondeo imprimis negando consequentiam, quia sacerdotium est res sacra, quod non habent alia temporalia officia. Unde deformitas, quæ consideratur in venditione officiorum temporalium, non est ex ipsamet materia intrinsece, sed ex nocumentis quæ inde possunt reipublicæ provenire, quæ non sunt adeo intrinseca, quin separari possint per principis providentiam, et ideo non est in illis tam intrinseca prohibitio, quin per legem humanam debeat consummari. At deformitas, quæ cernitur in venditione sacerdotii naturalis, in ipsamet materia intrinsecum habet fundamentum, et in Deo ipso, ad cuius cultum proxime tale munus ordinatur, et ideo satis probabile est illam venditionem, etiam tunc futuram fuisse intrinsece malam. Nec lex civilis debet movere, nam jurisconsultus ille idololatra erat, et veram religionem Dei veri non cognoscebat, et ita non habebat condignam æstimationem sacerdotii veri et naturalis. Gentiles enim idololatræ, licet haberent suum religionis et sacerdotii modum, politice illud negotium tractabant, et totum religionis cultum ad politicam utilitatem, et commoditatem reipublicæ referebant, et ideo mirum non est quod eodem modo de sacerdotio et de aliis magistratibus censerent in ordine ad venditionem. Dico vero ulterius, quod, licet daremus venditionem sacerdotii naturalis non esse malam intrinsece, sed quia prohibita esset, nihilominus illa venditio, sic prohibita, esset simonia saltem quia prohibita, quod satis esset ad dicendum in pura natura esse posse simoniam. Assumptum declaratur, quia illa prohibitio haberet vim constituendi materiam illam ut necessariam in materia religionis, nam quoad hoc eandem efficacitatem haberet potestas legislativa, quæ esset in republica humana in pura natura instituta; ergo, posita tali lege prohibente, venditio illa esset contra religionem, ac subinde simonia.

32. *Illam simoniam distinctam esse specie, ab ea quæ nunc datur.* — Addidi vero in fine quartæ assertionis, simoniam illam fore specie distinctam, ab ea quæ nunc committitur, quia quantum differunt religio infusa et acquisita, tantum differt illa simonia contra puram legem naturæ, ab ea quæ nunc committitur contra religionem infusam, et contra supernaturalem Dei cultum. Quia privatio accipit speciem ab habitu, cui opponitur, ut constat. Unde fortasse etiam verum est simoniam nunc esse magis intrinsece malam, magisque contra naturam supernaturalium do-

norum, quam esse posset in pura natura. Atque ita possunt facile intelligi auctores, qui negant in pura natura esse posse simoniam; loquuntur enim de simonia, qualis nunc est. Et sic etiam definimus supra simoniam, illique pro materia spiritualem rem ordinis supernaturalis assignavimus, eodemque modo de illa in sequentibus loquemur. Et ita per hanc partem satisfit secundæ sententiæ, et fundamento ejus. Nam in venditione sacerdotii et rerum sacrarum, etiamsi in pura natura essent instituta, cernitur indecentia et irreverentia in ordine ad cultum Dei. Et hoc etiam suadet secunda ratio dubitandi in principio posita.

33. *Solvuntur argumenta.* — Ad primam vero difficultatem, quatenus favet priori opinioni, et procedit contra priores conclusiones nostras, respondendum est. Et primum, ad locum Proverb. 3, dicitur scientiam naturalem esse pretiosiore pecunia, quia simpliciter et in se nobilior est, et non potest pecunia obtineri, nam si quis non valeat ingenio, licet multas pecunias præceptori conferat, non obtinebit illam. Quomodo dicit idem Sapiens, Proverb. 17: *Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit?* Et nihilominus ipsa scientia vel ars in ordine ad usus humanos potest habere æstimationem suam; et industria seu cooperatio ad illam ad discendam etiam potest pecunia æstimari, ut dictum est. Quod autem ex 23 cap. adducitur, retorqueri potest; nam ibidem permittitur: *Veritatem eme*. Ergo hoc simoniacum non est per se loquendo. Sensus ergo duplex est. *Eme veritatem*, hoc est, sapientiam, doctrinam et intelligentiam, utique non parcendo sumptibus ut illam acquiras, quærendo præceptores, vel quicquid aliud fuerit necessarium, et pecunia potuerit obtineri; veritatem vero et sapientiam jam comparatam liberaliter comunica. In quo sensu neutrum præceptum est, sed consilium, et ita non damnatur ibi venditio, cum non damnatur emptio, sed inter licitas venditiones et emptiones emptio præfertur et consulitur potius quam venditio. Alter sensus est, ut non sit sermo de venditione et emptione proprie, sed per metaphoram, sicut Isaia 55 dicitur: *Venite, emite absque argento*. Et Christus, Matth. 13, de mercatore, qui incurrit margaritam regni cælorum, et dedit omnia sua, et comparavit eam. Ita ergo Sapiens admonet quærendam esse veritatem, etiam emendo, si oportuerit, id est, contemnendo divitias, et omnia temporalia propter

sapientiam. Sicut etiam dixit Sapiens, Sapientia 7, sapientiam non esse vendendam, id est, propter nullum lucrum esse oblivioni tradendam, contemnendam, vel pro nihilo habendam. Ad primam confirmationem, jam responsum est scientiam naturalem esse ab Spiritu Sancto, ut auctore et gubernatore naturæ, quod non obstat quominus naturalia bona vendibilia sint, alias nihil esset vendibile. Ad secundam confirmationem, jam dictum est non vendi proprie veritatem, sed juvamen ad intelligendam veritatem. Et quod hoc vendatur, etiam in cognoscendis virtutibus ad Deum pertinentibus, vel ad bonos mores, nulla est irreverentia Dei, neque indecentia, quia etiam industria humana in his veritatibus ad discendis ac docendis est pretio æstimabilis, ut dictum est. Aliquando vero esset contra dilectionem proximo debitam hæc gratis non docere, etiam stando in pura natura, quando, scilicet, proximus indigeret maxime illa cognitione ad honestam vitam instituendam, et non haberet pretium quo doctorem seu magistrum quæreret. Ad ultimam confirmationem, similiter dicitur beatitudinem naturalem in seipsa non esse comparabilem pecunia; consistit enim in operatione propria ipsius hominis, quam ipsemet debet efficere, non ab alio emere; nihilominus aliqua humana subsidia ad hanc beatitudinem acquirendam possent pecunia comparari, neque in hoc est aliqua absurditas.

34. Atque ex decisione hujus questionis posset breviter alia resolvi, quæ hic tractari solet, an simonia possit esse in infidelibus? Sed ne debitum ordinem invertamus, infra tractando generaliter de personis, quæ possunt simoniam committere, melius definietur.

CAPUT IX.

AN GRATIA SANCTIFICANS, VEL DONA ET ACTUS EJUS POSSINT ESSE MATERIA SIMONIÆ?

1. *Altera divisio simoniæ ex parte materiæ.* — *Supernaturalia bona in tria membra dividuntur.* — Potest ulterius simonia, prout nunc in Ecclesia committitur, dividi ex parte materiæ, in eam quæ circa propria bona spiritualia supernaturalia versatur, et aliam, quæ cadit in res spiritualibus annexas: de quibus membris sigillatim et per partes dicendum est. Solent autem priora spiritualia bona in tria membra dividi, ut videri potest in omnibus Summistis, verb. *Simoniam*, præsertim

Sylvest. et Angel., num. 4; Tabien., num. 4 et 7; Anton., 2 part., tit. 1, cap. 5; Paludano et aliis, 4, distinct. 25; Gloss., in Summ., 1, quæst. 1, et ibi aliis doctoribus, et in Rubr. de Simon., et in cap. *Consulere*, eod., quamvis ibi Panormitanus, cum Joanne Andr., plura membra distinguat, quæ ad hæc facile reducuntur. Quædam ergo dicuntur spiritualia in se, seu per essentiam, ut gratia, et virtutes infusæ, et dona Spiritus Sancti; et huc etiam spectant gratiæ gratis datæ, quasi in habitu consideratæ, et character, et similia. Alia dicuntur spiritualia ex parte causæ, per relationem ad spiritualem effectum, nimirum, quia sunt causæ honorum spiritualium, et supernaturalium prioris modi, et sic sacramenta sunt spiritualia bona causaliter, quia sunt causæ gratiæ, etc. Et ad hæc reducuntur sacramentalia omnia, et similia. Alia denique dicuntur supernaturalia et spiritualia ex parte effectus, seu per relationem ad spiritualem causam supernaturalem, a qua proxime et principaliter oriuntur, vel efficienter, vel etiam finaliter. Sic actus prophetandi spiritualis est, quia et nascitur ex causa spirituali, et ad salutem, vel fidem Ecclesiæ ordinatur, et sic de aliis. Si quis autem recte consideret, sæpe hæc omnia possunt in eandem rem convenire, imo fere semper conjunguntur. Nam gratia et in se est spiritualis, et est causa multorum honorum spiritualium, et est effectus proprius Spiritus Sancti supernaturaliter operantis, quæ est causa maxime spiritualis. Item Sacramenta ipsa non solum sunt causæ gratiæ, sed etiam effectus meritorum Christi, et institutionis a Christo factæ, quæ spirituale quid est; et in se etiam sunt bona quædam spiritualia et sancta, ut patet maxime de Eucharistia, et in cæteris suo modo, scilicet quatenus in se aliquo modo continent Christi gratiam, ut Concilium Tridentinum definit, sess. 7; et ita D. Thomas, artic. 1, ad 6, sacramenta ponit, *inter ea quæ sunt spiritualia secundum se*. Actus etiam prophetiæ sicut a causa spirituali procedit, ita in se supernaturale quid est, et vere spirituale, saltem prout est in mente prophetæ; et spiritualem effectum habet, nimirum fidem, seu cognitionem quam in aliis generat. Itaque distinctio illa accipienda erit sano modo, et ad doctrinam accommodato, quatenus unumquodque illorum membrorum denominatur ab eo, quod in ipso præcipuum esse videtur. Hic ergo de primo membro specialiter dicendum est.

2. *An gratia unionis possit esse materia simoniæ.* — Posset autem imprimis quæri an gratia unionis, quæ maxime spiritualis et supernaturalis est, possit esse materia simoniæ. Et ratio dubitandi esse potest, quia potest esse materia venditionis et emptionis humanæ, et pro pretio temporali dari. Sic enim Judas, vendendo Christum, vendidit gratiam unionis. Et idem dici poterit de illo qui venderet Eucharistiam. Tali enim venditioni convenit tota definitio simoniæ, nam ibi intervenit studiosa voluntas vendendi rem maxime spiritualem; ergo illa gratia est materia simoniæ. Confirmatur, quia ob hanc causam Judas inter simoniacos connumerari solet. Sic enim dixisse videtur Tarasius, relatus in cap. *Eos qui*, 1, quæst. 1: *Ut verius dicam, Judæ comparantur, qui Judæis Christum vendidit; loquitur autem de simoniacis. Expressius Nazianzenus, ibidem relatus, cap. Qui studet*, prius dicit, *multorum exemplis*, se velle ostendere quam detestabile vitium sit simonia, et postea inter exempla ponit Judam, qui Christum *omnium redemptorem vendidit*. Item Cyrillus Hierosolymitanus, Catechesi 16, loquens cum Simone Mago, ait: *Alter tu Judas argento te gratiam Spiritus Sancti empturum existimas*. Sentit ergo Judam prius simile vitium commisisse, et Simonem illum imitatum fuisse. Insinuat etiam Basilius, epist. 176, ubi ad simoniacos ait: *Ne velitis Judam sectantes, quæstus gratia secundo illum prode*.

3. *Pars negativa vera resolvitur.* — Nihilominus dicendum est gratiam unionis non posse esse materiam simoniæ, nec Judam fuisse vere ac proprie simoniacum. Hanc posteriorem partem supponunt omnes communiter, dum Simonem ponunt ut primum simoniacum novi testamenti, nisi forte Judas numeretur inter homines veteris testamenti, quia ante Christi mortem et peccavit et mortuus est. Sed quidquid de hoc sit, nobiscum sensisse videtur Sot., dict. quæst. 5, artic. 1, in fin. primæ conc. Et rationem indicat, *quia Judas, licet Christum auctorem gratiæ vendiderit, non tamen vendidit tanquam donum ementibus utile, sed ut morte perimendum; et ideo non est ab illo nomen hujus sacrilegii tractum*. Ubi non aperte negat Judam commisisse hoc crimen, sed non esse ab illo nomen vitii desumptum. Ratio etiam non videtur multum efficax; nam quod venditio fiat ad peremptionem, non tollit veram rationem venditionis, nec obstat pravitati simoniæ,

si alias materia esset capax. Qui enim nunc venderet infideli oleum sanctum, ut sanctum est, id est, majori pretio quam oleum valeat, simoniacus esset, licet illud venderet ut fieret pabulum ignis, ubi perimitur. Et ratio est, quia hic finis est extrinsecus, et potest addere novam malitiam, non vero tollit illam, quæ ex materia sumi potest. Unde qui venderet Judæo Eucharistiam, qui illam igni traditurus est, non solum esset cooperador ad maleficium, seu sacrilegium Judæi, sed etiam vere simoniacus, si sacrum illum panem carius venderet, eo quod sacer est. Alii reddunt rationem, cur venditio Judæ non fuerit simoniaca, quia respectu Christi non fuit commutatio voluntaria, sed injuriosa, et coacta actio. Sed non placet, quia simonia nunquam est voluntaria actio respectu materiæ in quam cadit, seu ex parte rei venditæ, sed respectu alterius cum quo fit contractus, quod habuit etiam illa Christi venditio. Quod autem fuerit simul Christo involuntaria, non tollit aliam malitiam, sed auget; est enim illa circumstantia quasi per accidens, quatenus illa materia vendita rationalis erat, et capax voluntarii et involuntarii, ut statim aliis exemplis patebit.

4. *Ratio cur Judas simoniacus non fuit vendendo Christum.* — Propria ergo ratio, quod ad Judam spectat, esse videtur, quia ille non vendidit Christum cogitans aliquid de spiritualitate quæ in Christo erat, nec eo titulo aliquid pretium sumens, sed solum ratione humanæ naturæ quæ erat in Christo, quasi res corporalis annexa rei spirituali; in simili autem venditione non continetur intrinsece simonia, quando pretium non extenditur ad rei spiritualitatem, sed præcise datur propter materiale illud quod est in re, ejus æstimationem pretium non excedit. Dices, quamvis demus neque Judam, neque Phariseos aliquid cogitasse de persona vera quæ sub illa humanitate latebat, tamen culpabiliter illam ignorasse, et ideo ejus injuriam nihilominus imputari, quam si illam cognovissent. Respondeo imputari quidem quoad rationem injustitiæ et irreverentiæ alterius rationis, non vero quoad malitiam propriam simoniæ, quia hæc pendet intrinsece ex cognitione spiritualitatis rei quæ venditur; alioquin venditio præcise fit de re materiali quæ cognoscitur, et in alium transferitur. Potest tamen hic adjungi alia ratio sumpta ex dictis supra de irreligiositate et sacrilegio, quod injuriæ factæ in Christi personam sunt alterius speciei, et malitiæ quasi alterius ordinis quam sint sacrile-

gia, quæ fiunt contra personas et res sacras pure creatas; quia sunt contra excellentiam alterius ordinis, et contra adorationem alterius rationis illi debitam. Sic ergo, licet venditio Christi habuerit malitiam contra religionem, et reverentiam debitam tantæ personæ, illa tamen malitia longe altioris ordinis fuit quam simonia. Et hæc ratio probat in universum priorem partem conclusionis, quod gratia unionis non possit esse materia simoniæ, quia illa gratia est alterius ordinis ab omni re supernaturali pure creata, contra quam versatur propria simonia. Item applicari potest prior ratio, quia impossibile videtur, ut aliquis cognoscens gratiam unionis, seu (quod idem est) cognoscens aliquem hominem esse veram personam divinam, tentet illum vendere temporali pretio; non potest ergo talis venditio contingere, nisi ratione materialis naturæ, quæ ad propriam simoniam non sufficit.

5. *Solvuntur argumenta partis oppositæ.* — Neque obstant in contrarium objecta. Ad rationem enim jam responsum est, negando assumptum, non est enim illa gratia talis res quæ vendi possit etiam facto, et licet posset, non est ex rebus creatis, et ideo nec venditionis, nec propriæ simoniæ materia esse potest. Ad verba Tarasii, dico probare contrarium. Nam ibi etiam comparat peccatum Simonis cum peccato blasphemantium Christum, et tamen constat esse diversæ speciei, et eodem modo statim adjungit comparisonem cum peccato Judæ, tanquam cum re diversa, habente tamen quamdam analogiam, seu proportionem ad illam. Et idem dicendum est ad Nazianzenum. Comparat enim in effectu et pœna, non in specie malitiæ. Maxime quia textus ille in Nazianzeno non invenitur, sed videtur desumptus paucis mutatis ex epistola Tarasii, ut in Decreto Gregoriano notatur, et ideo in eundem sensum trahendus est. Cyrillus autem, et Basilius apertius loquuntur metaphorice, et secundum quamdam imitationem gravioris peccati.

6. *An gratia sanctificans sit invendibilis, et jure, et facto.* — Superest ergo quæstio, an idem dicendum sit de gratia sanctificante, quod nimirum sit invendibilis, non solum jure, sed etiam facto, et ideo non possit esse materia simoniæ. Ita enim multi doctores sentire videntur, quia, ut supra dicebamus, nemo potest gratiam, quam in se habet, in alterum transferre; quomodo ergo potest illam vendere, etiam facto? Panormitanus igitur, in cap. *Consulere*, numer. 3, distinguens spiri-